

جَلَّادانِ بُخارا

صدرالدین عینی

(۱۷۸-۱۹۵۴ م / ۱۲۵۶-۱۳۳۳ ش)

مقدمه، تصحیح، سنجش و توضیح: دکتر مصطفی باباخانی

انشارات آرون

سرشناسه : عینی، صدرالدین، ۱۸۷۸-۱۹۵۴ م. Aini, Sadriddin

عنوان و نام پدیدآور : جَلّادانِ بُخارا/ صدرالدین عینی، مقدمه، تصحیح، تحقیق و توضیح:

مصطفی باباخانی

مشخصات نشر : تهران، آرون، ۱۳۹۷

مشخصات ظاهری : ۲۰۸ ص.

شابک : ۵-۶۴۶-۲۳۱-۹۶۴-۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی : فیپا

موضوع : داستان‌های تاجیکی - قرن ۲۰ م

موضوع : Tajik fition - th century 20

موضوع : باباخانی، مصطفی، ۱۳۵۶، مقدمه، تصحیح، تحقیق و توضیح.

رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۷ غ ۸ ع ۹ / PIR ۹۱۷۱

رده‌بندی دیویی : ۸ / ۳ / ۶

شماره کتابخانه ملی :

جَلّادانِ بُخارا

مؤلف: صدرالدین عینی

مقدمه، تصحیح، تحقیق و توضیح: مصطفی باباخانی

ناشر: انتشارات آرون

چاپ اول: ۱۳۹۷

چاپ صدف: ۵۰۰ نسخه

۳۲۰۰۰ تومان

نشانی: میدان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - خیابان وحید نظری

نرسیده به خیابان منبری جاوید- پلاک ۱۰۵ - واحد ۳ - تلفن: ۵۱ - ۶۶۹۶۲۸۵۰

ایمیل: Arvannashr@yahoo.com وبسایت: www.Arvannashr.ir

فهرست مطالب

۷	 مقدمه مصحح
۱۳	 پیشگفتار
۱۵	 جلّادان بخارا در نگاه استاد محمدجّن سکرّی، بخارایی
۲۹	 «جدید» کیست؟
۳۳	 اصول نو آدم‌کشی
۴۱	 «ریگ‌خانه»
۴۷	 آرک امیر در شبِ نُهَمِ مَرّت
۵۱	 در حَولِیچه
۵۹	 میرشب‌بابا
۷۵	 اِشکیل‌باغی (دوامِ «میرشب‌بابا»)
۸۳	 صاحبانِ شریعت
۸۷	 دوامِ «صاحبانِ شریعت»
۹۷	 مَلّایِ دَزدِیاب (دوامِ «صاحبانِ شریعت»)
۱۰۷	 واشریعتا! (دوامِ «صاحبانِ شریعت»)
۱۲۵	 پیرزاده
۱۴۱	 سرِ مردانِ پوشیده (دوامِ «پیرزاده»)

۱۵۳.....	مَشِينَةُ تاراجگری
۱۵۷.....	فهرستِ لغات، ترکیبات، تعبیرات و اصطلاحات
۲۰۵.....	کتابنامه

www.ketab.ir

پیشگفتار^۱

جَلّادانِ بخارا! از نخستین اثرهای نثری استاد صدرالدین عینی می‌باشد که طبق شهادت مؤلف در در سه ماهِ عرفه و بعدِ انقلابِ بخارا (۱۹۲۰ م) تألیف شده است. اما این کتاب در آن زمان به زبانِ تاجیکی نشر نشد، زیرا به قولی متنی اثر در نشریات^۲ گم شده است. اما سببِ این گم‌شوی را استاد شرح نمی‌دهد. تخمین کردنِ ممکن است که سببِ اساسی باید به زبانِ تاجیکی تألیف شدنِ اثر باشد؛ زیرا در آن ایام، زبانِ جمهوری شوراییِ خلقِ بخارا، ترکی ازبکی بود. همچنین محتوای تنقیدی و آشکارکنندهٔ اثر نسبت به وحشانیتهای حاکمیت امیری، شاید به بعضی از جانبداران امارت که در هیئتِ رهبری حکومتِ بنا را بودند، مقول نیفتاده باشد. در واقع، چنین یک «تصادفی» به یک حکایهٔ استاد و اثرِ تاریخِ انقلابِ فکری بخارای او نیز اتفاق افتاده بود.

همین‌طور شکلِ اولین و مختصرِ اثر به زبانِ ازبکی، سالِ ۱۹۲۲ م. در مجلهٔ انقلاب نشر می‌شود و تنها سالِ ۱۹۳۷ م. نسخهٔ کم‌وبیشِ تجدیدِ نظر خوردهٔ آن، به زبانِ تاجیکی با پیشگفتارِ استاد، که تاریخِ انجامش سالِ ۱۹۳۶ م. داشته، شده است، روی چاپ را می‌بیند. استاد به این نشر، تحتِ عنوانِ «از نویسنده»، پیشگفتاری نوشته، همهٔ این حالات و وضعیت را شرح می‌دهد.

۱. این پیشگفتار را مُصححِ آخرین متنِ آماده‌شده به الفبای سیرلیک، دکتر عبدالخالق نبوی نگاشته است؛ با اجازهٔ ایشان، بندِ آخرِ آن، که برای خوانندهٔ فارسی لازم نبود، حذف شد و در اینجا درج گردید.

۲. نشریات: انتشارات.

اما در پیشگفتار مؤلف، که در نشرهای سالهای دیگر (مثلاً، سال ۱۹۴۹ م. به بعد و کَلّیات ۱۵ جلدۀ استاد نیز) آمده است، متن آن پیشگفتار، تحریر و تغییر دیده است، ولی در زیر آن، همانا تاریخ سال ۱۹۳۶ م. گذاشته شده است. گمان می‌رود که این کار را محرران انجام داده‌اند، نه مؤلف؛ زیرا استاد اگر اثرش را تغییر یا تحریر می‌کرد، چنان‌که به سبک کار وی خاص است، البته «دوباره کار کرده شدن» آن را ذکر می‌کرد؛ چنانچه این عمل را هنگام تحریر همین اثر و اشعارش در مجموعه یادگاری (۱۹۳۱ م) رعایه کرده است.

ادبیت شمس عطاخان سیف‌الله‌یف که نشر ازبکی *جلّادان بخارا* را با چاپ تاجیکی آن، مقایسه کرد، اسبش‌های جالبی بیان می‌کند، چنین عقیده دارد که استاد در نشر تاجیکی اثر، تحریر جدّی نموده، از شش باب به چارده باب رسانیده است (جشن‌نامه عینی، ج ۱، دوشنبه، دانش، ۱۹۷۱ م، ص ۹۴). اما چنان‌که معلوم است، چاپ ازبکی، در اصل، مختصر اثر است و ما چون نسخه اصلی (دست‌نویس) استاد را زیر دست نداریم، بنابراین، حالا نمی‌توانیم درباره تحریر تاجیکی، سخن آخر را گفته باشیم. همچنین خود استاد می‌نویسد: «ساخت اثر را مانند یک نمونه تجربه ۱۶ سال پیش‌تر خود به حالش باقی گذاشت». پس این قضیه به تحقیق علی‌حده نیاز دارد. در این مورد نکته دیگری را نیز باید یادآور شد که با این تحریر جزئی - بعضی نویها وارد کردن و قدری پُرّه کردن مندرجه^۱ - هر چند که *جلّادان بخارا* در زمان خود به نشر نرسیده است، بی‌شبهه، باید آن چون تجربه همین قصه نخستین استاد به زبان تاجیکی به شمار آید.

نثر عبدالخالق نبوی

^۱ مندرجه: محتوا، مضمون چیز نوشته‌شده.